

ПОСТАТІ

УДК [930.2:929В.КОХАН(=161.2)]"19"
DOI: 10.33402/nd.2018-6-177-188

Роман КОСТИШИН

здобувач відділу новітньої історії

Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1508-947X>

e-mail: roman.kostyshyn2020@gmail.com

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОДИМИРА КОХАНА В ІСТОРІОГРАФІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Проаналізовано стан дослідження українськими й польськими науковцями громадсько-політичної діяльності Володимира Кохана – відомого українського політика, посла (депутата) до польського сейму, громадського діяча. Стверджено, що в дослідженнях, переважно мемуарних, частково висвітлено такі питання: участь у Першій світовій війні, утвердженні Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР); членство в Українській військовій організації (УВО), Українській партії національної роботи (УПНР); громадську діяльність; виборчу кампанію 1928 р. і парламентську діяльність; організаційну діяльність у Фронті національної єдності (ФНС); еміграційну працю в Канаді.

Встановлено, що найповнішою працею, присвяченою життєвому шляху Володимира Кохана, залишається однойменна стаття Степана Волинця, вміщена у збірнику статей «Передвісники і творці Листопадового зриву. Західньо-українські громадські і політичні діячі». Маловідомі факти громадсько-політичної діяльності висвітлено в численних публікаціях: історико-мемуарних збірниках «Надбужанщина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Камінецьчина, Холмщина і Підляшшя»; збірнику праць і матеріалів «Дмитро Паліїв. Життя і діяльність». Вказано, що в сучасній українській історіографії діяльність політика частково розкрито в наукових розвідках Миколи Кугутяка, Ігоря Соляра, Михайла Швагуляка та ін. У польській сучасній історіографії виділено праці Ришарда Торжецького (Ryszard Torzecki), Ришарда Томчика (Ryszard Tomczyk), в яких побіжно розкрито діяльність відомого політика в Українському національно-демократичному об'єднанні (УНДО) і Українській парламентській репрезентації (УПР). Відзначено, що в українській та зарубіжній історіографії найповніше проаналізовано 1920–1930-ті роки життєвого шляху В. Кохана: його внесок у діяльність кооперативних, просвітницьких, спортивних громадських організацій Сокальщини; еволюцію політичної діяльності (від УПНР до ФНС), стосунки з тогочасними політичними діячами. Зазначено, що 1940–1960-ті роки громадської діяльності В. Кохана в наукових розвідках залишаються малодослідженими.

Ключові слова: Володимир Кохан, громадсько-політична діяльність, УНДО, ФНС, історіографія.

У сучасній українській історіографії особливу зацікавленість викликають праці, присвячені дослідженню історичної біографістики. Аналіз громадсько-політичної діяльності, життєвого шляху дає змогу набагато об'єктивніше осмислити суспільні процеси, конкретно-історичні явища, з іншого ракурсу глянути на вже досліджені питання.

Постать Володимира Кохана – українського політика, парламентаря, громадсько-го діяча – залишається малодослідженою темою в українській і зарубіжній історіографії. Тому мета статті – проаналізувати стан дослідження громадсько-політичної діяльності В. Кохана.

Степан Волинець – автор найповнішої (на сьогодні) статті про життєвий шлях Володимира Кохана – «людини великих здібностей і великого життєвого досвіду, невтомної праці з великим організаційним і політичним таланом, палкого українського патріота-соборника»¹. Він вважав, що В. Кохан належав до молодшого покоління передвісників та творців Листопадового зриву. «Обдарований природою організаційним таланом, – наголошував дослідник, – і маючи в своїх жилах гін до провідництва, він на цілий ріст виріс щойно після закінчення Першої світової війни»². Автор, по суті, тезово представив головні етапи життєвого шляху відомого українського політика, громадського діяча, вихідця зі Сокальщини.

У нечисленних дослідженнях, переважно мемуарного стилю, висвітлено частково такі питання: 1) участь у Першій світовій війні, утвердженні ЗУНР; 2) членство в УВО, УПНР; 3) громадська діяльність; 4) виборча кампанія 1928 р. і парламентська діяльність; 5) організаційна діяльність у ФНС; 6) еміграційна праця в Канаді.

Діяльність В. Кохана в період Першої світової війни та Української революції розкрито побіжно. С. Волинець ствердив, що війна захопила В. Кохана ще на шкільній лаві: «Коли ж прийшов його час, його покликали до війська і по короткому вишколі він був висланий на італійський фронт. По розпаді Австрії, поборовши різні труднощі по дорозі, пробивається до рідного краю й негайно зголошується до Української Галицької Армії і в ранзі хорунжого бере участь у Визвольних Змаганнях. У тих змаганнях пролив в дослівному того слова значенні свою кров, бо був ранений на фронті»³. У спогаді Семена Шилюка «Село Тудорковичі в роки 1918–1920» йдеться про встановлення влади ЗУНР у вказаному селі. Проти ночі на 1 листопада 1918 р. до батька Семена Шилюка Григорія (тоді війта села) прибув незнайомиць і наказав від імені Української держави: «Під карою смерти до ранку ніхто не сміє знати про це, тільки ти і ті, кого ти покличеш. До 5-ої години ранку маєш роззброїти австрійську жандармерію в с. Старгороді»⁴. Війт покликав на виконання наказу шістьох чоловіків зі зброєю, запряг коні й вони під керівництвом молодого студента В. Кохана поїхали в сусіднє село. «Точно о годині 5-ій ранку вони без одного пострілу роззброїли австрійських жандармів і незабаром

¹ Волинець С. Володимир Кохан. *Передвісники і творці Листопадового зриву. Західньо-українські громадські і політичні діячі*. Вінніпег, 1965. С. 283.

² Там само.

³ Там само. С. 284.

⁴ Шилюк С. Село Тудорковичі в роки 1918–1920. *Надбужаничина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Камінецьчина, Холмищина і Підляшшя*. Історично-мемуарний збірник / ред. кол.: М. Мартинюк (гол. ред.) та ін. Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто, 1986. Т. 1. С. 431.

повернулися до Тудоркович усі здорові, привезли з собою чимало зброї, а їхній провідник прибув на доброму коні»⁵. С. Шилюк відзначив напружені польсько-українські відносини в повіті під час польської окупації в 1919–1923 рр., описуючи факт суду над батьком. Водночас згадав інші факти, зокрема: «Після своєї перемоги поляки масово арештували керівних українців і всіх тих, що проявили яку-небудь активність у побудові й обороні самостійної української держави. В нашому селі арештували членів цивільного повітового комітету – Григорія Шилюка і Григорія Синука, а з військовиків – Володимира Кохана, Івана Шилюка, Юрка Ореста, Максима Костянчука і багато інших, але їхніх прізвищ я вже не пам'ятаю. Всі вони були ув'язнені у львівській тюрмі, частина з них повернулася додому по шістьох місяцях»⁶.

Володимир Кохан
(фото з Енциклопедії сучасної України)

Більше уваги дослідники присвятили громадсько-політичній діяльності В. Кохана в першій половині та середині 1920-х років. У статті Семена Романіва «Револьюційна Сокальщина в моїх спогадах»⁷ схарактеризовано початки утворення УВО в цьому повіті. За його словами, першим ініціатором й організатором місцевої УВО був колишній старшина ГА (Галицької армії) М. Мельничук – кооперативний ревізор (чи інструктор) зі с. Винники біля м. Белз, працював у системі РСУК (Ревізійного союзу українських кооперативів). Саме він сформував таємне ядро УВО з ветеранів УГА в Сокальському повіті: Володимир Кохан – кооператор з с. Тудорковичі, Володимир Матвіяс – син пароха зі с. Яструбичі, Кость Мигаль – громадський діяч із с. Себечів⁸. Виникнення і розбудова підпільної військової організації пожвавила українське суспільно-політичне життя у краї. УВО заявила про себе протестними акціями проти дій польського уряду, що мали на меті поширити на край загальнопольську адміністрацію.

1923 р. група членів УВО зробила перші кроки щодо створення легальної організації, яка згодом оформилася як Українська партія національної роботи (члени, утаємничені в суть цієї організації, називали її Українська партія національної

⁵ Шилюк С. Село Тудорковичі в роки 1918–1920. *Надбужанщина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина...* Т. 1. С. 431.

⁶ Там само. С. 434.

⁷ Романів С. Револьюційна Сокальщина в моїх спогадах. *Надбужанщина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Камінецьчина, Холмщина і Підляшшя*. Історично-мемуарний збірник. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1989. Т. 2. С. 108.

⁸ Там само. С. 109.

революції). За словами відомого дослідника М. Швагуляка, УПНР «не стала тривким і дієвим фактором українського політичного життя»⁹. У 1923 р. вони почали видавати свій друкований орган – журнал «Заграда». До проводу партії обрано: посла Самійла Підгірського (голова), Дмитра Донцова (секретаря), членами керівництва стали Володимир Кузьмович, Дмитро Паліїв, Олександр Луцький. Важливу роль у ній відігравали Володимир Кохан, Орест Левицький, Роман Сушко, Іван Кедрин-Рудницький, Мілена Рудницька і Ярослав Цурковський. «Це була, – за словами М. Швагуляка, – спільна Галицько-Волинська партія націоналістичного напрямку»¹⁰. У статті С. Романів «Промбанк (Промисловий банк) (Інституція, що будувала третій стан української спільноти в Галичині)» згадано працю В. Кохана в «Українбанку». Відзначаючи успіхи української кооперації в міжвоєнний період ХХ ст., автор ствердив, що «Українбанк», «Промбанк», «Центробанк» (за винятком Земельного гіпотечного банку) були кредитними кооперативами (польське кооперативне законодавство дозволяло називатися їм банком, але багатьох «чисто банківських» функцій вони не проводили). С. Романів (у той час працював у «Промбанку» в Сокалі) виділив сокальський «Українбанк» як один із найсильніших в Галичині, начальним урядуючим директором якого був В. Кохан¹¹.

Аналізуючи суспільно-політичне й економічне життя краю, Тарас Чубатий виділяв Сокальський повіт як один із найактивніших і національно свідомих. Він згадав «кадру вироблених селян-патріотів, що дотримували кроку інтелігенції, а не раз перевищували її як в ідейності, так і в культурній поведінці»: Володимира Кохана з Тудоркович, Костя Мигалья із Себечева, Костя Загороду з Довжнева, Миколу Голяра з Угринова та ін.¹². У статті «Національне відродження Сокальщини в 1920-х роках» В. Максимець відзначив вплив політичних діячів, зокрема В. Кохана, на піднесення національної свідомості повіту¹³.

В історіографічному дискурсі переважає інформація про В. Кохана як співзасновника і члена ФНЄ, значно менше уваги присвячено діяльності в УНДО й УПР. С. Романів з'ясував обставини висунення В. Кохана кандидатом у послы до польського сейму від виборчого списку УНДО на виборах 1928 р. На його думку, у період виборчої кампанії керівники УНДО вели переговори з лідерами УВО (очевидно, посередником виступав Д. Паліїв) для консолідованої акції на виборах. Ішлося про роботу серед виборців краю щодо участі у виборах і можливість обрання українських діячів послами. Д. Паліїв запевнив керівництво УНДО, що УВО підтримає таємно цей план, але за однієї умови – керівництво УНДО поставить у визначених округах у виборчий список тих кандидатів, яких він подасть. На

⁹ Швагуляк М. Національно-політична діяльність Дмитра Паліїва у міжвоєнний період. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. Львів, 2000. Вип. 7: Збірник на пошану професора Юрія Сливки. С. 410.

¹⁰ Там само.

¹¹ Романів С. Промбанк (Промисловий банк) (Інституція, що будувала третій стан української спільноти в Галичині). *Надбужжаничина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина...* Т. 1. С. 253–254.

¹² Чубатий Т. Про кооперацію в Сокальщині та сусідніх районах. *Національне відродження Сокальщини в 1920-х роках. Надбужжаничина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина...* Т. 1. С. 285.

¹³ Максимець В. Національне відродження Сокальщини в 1920-х роках. *Надбужжаничина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина...* Т. 1. С. 214.

Сокальщині Д. Паліїв запропонував до виборчого списку кандидатури В. Кохана, В. Матвіяса і К. Мигалья, незважаючи на те, що головою повітового комітету УНДО працював відомий громадсько-політичний діяч О. Ріпецький і, логічно, саме він мав очолювати виборчий список. Проте домовленості були дотримані – список затверджено в редакції Д. Паліїва. Як згадував С. Романів: «В. Кохан не міг рівнятися популярністю в народі з д-ром Ріпецьким та й під час виборчої кампанії не мав часу спопуляризувати себе у цій виборчій окрузі, бо працював скарбником у споживчо-збутовій кооперативі, а тим часом його виборча округа охоплювала не тільки Сокальський повіт, але й також прилеглі повіти. Все ж таки, оскільки його прізвище було перше на виборчому списку, В. Кохан переміг на виборах»¹⁴.

У нарисі невідомого автора про Костантина Загороду – шкільного товариша Володимира Кохана – згадано участь першого в парламентській виборчій кампанії 1928 р. до польського сейму на Сокальщині. За сміливі виступи на вічах на підтримку В. Кохана та культурно-просвітницьку діяльність його неодноразово арештовувала місцева польська влада¹⁵.

Анатоль Демусь у статті «Павловичі – село, якого нема» схарактеризував ситуацію, пов'язану з руйнацією старовинної дерев'яної церкви 29 серпня 1929 р. На захист української історичної пам'ятки виступив посол польського сейму В. Кохан. «За його антиурядову промову, – за словами автора статті, – його згодом позбавлено посольського імунітету і засуджено на довге ув'язнення»¹⁶.

У сучасній українській історіографії виділяються дослідження Миколи Кугутяка¹⁷, Ігоря Соляра¹⁸ та ін., які звертають увагу на діяльність Володимира Кохана в УНДО, його парламентську діяльність у польських сеймі та сенаті. У сучасній польській історіографії ця проблема висвітлена побіжно. Р. Торжецький вважав, що Д. Паліїв із В. Коханом становили осередок опозиції в УНДО, були її душею. На його думку, ця опозиція атакувала керівні кола УНДО ще наприкінці 1930 р. за «угодову» позицію щодо політики польської влади. За словами Р. Торжецького, «опозиція Паліїва» («ідеологічна група “Нового часу”») початково займала політичне становище між ОУН та УНДО¹⁹. Набагато інформативніше щодо праці В. Кохана в польському сеймі дослідження Р. Томчика²⁰.

Найбільше уваги українські дослідники приділяють виходу В. Кохана з УНДО й організаційній діяльності у ФНС. Як на мене, В. Кохан у 1933–1942 рр. науковцями характеризується переважно в «тіні Д. Паліїва». Зокрема, у передмові до видання «Дмитро Паліїв. Життя і діяльність. 1896–1944» (Львів, 2007) Василь Верига зауважив, що в липні 1933 р. Дмитро Паліїв «разом із Володимиром Коханом і Миколою

¹⁴ Максимець В. Національне відродження Сокальщини... С. 635.

¹⁵ В. М. Константин Загорода. *Надбужаничина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина...* Т. 1. С. 860.

¹⁶ Демусь А. Павловичі – село, якого нема. *Надбужаничина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина...* Т. 1. С. 767.

¹⁷ Кугутяк М. Українська націонал-демократія. 1918–1939. Київ; Івано-Франківськ, 2002. Т. 1. 465 с.

¹⁸ Соляр І. Зовнішні орієнтації національно-державницьких партій Західної України (1923–1939). Львів, 2011. 354 с.

¹⁹ Torzecki R. Palijiw Dmytro. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність. 1896–1944*: зб. праць і матеріалів. Львів, 2007. С. 735.

²⁰ Tomczyk R. *Ukrainskie Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne*. Szczecin, 2006. 336 s.

Шлемкевичем організував нову українську легальну націоналістичну партію Фронт національної єдності (ФНЄ), яка боролася проти т. зв. нормалізації, що її провадило УНДО, і проти тактики терору ОУН»²¹. Наталія Ішук-Пазуняк у статті «Дмитро Паліїв – громадсько-політичний діяч і публіцист. 1920–1939 роки» відзначила його важливу роль у створенні та діяльності ФНЄ²².

Василь Крохмалюк у спогадах також відзначив тісну співпрацю Дмитра Паліїва і Володимира Кохана: «Д. Паліїв, сам будучи націоналістом у здоровому, природному, не донцовському розумінні, зорієнтувався в небезпеці націоналістичного націоналізму для молодого покоління – він враз зі своїм, ще недавнім товаришем по зброї з Галицької Армії, а також членом партії УНДО і послром до сейму Володимиром Коханом зі Сокаля виступає з партії і резигнує з посольського мандату»²³. Аналізуючи процес творення ФНЄ, автор спогадів наголосив, що партію можна було організувати лише в Галичині: «... нам доводилося обмежитися тільки тим, що було в цих умовах можливе, і ми після з'їзду ФНЄдності у Львові утворили обласні організації в Сокалі під проводом Володимира Кохана (помер у США), в Любачеві під проводом магістра Івана Яремка, в Станіславові під проводом Михайла Кушніра, в Дрогобичі під проводом адвоката д-ра Ільницького (замордований 1939 р. більшовиками), в Терехові під проводом лікаря д-ра Олега Мохнацького та в Болехові й інших місцевостях, де ще не було обласних організацій, але були наші представники, які пропагандивно діяли згідно з ідеологією творчого націоналізму та практичними засадами нашої організації»²⁴. В. Крохмалюк згадав В. Кохана як члена політичної колегії ФНЄ, яка була для провідника (Д. Паліїва) дорадчим органом у справах політики й громадського життя²⁵.

Христина Паліїв-Турченко у Післяслові до збірника праць і матеріалів «Дмитро Паліїв. Життя і діяльність. 1896–1944» згадала ще один факт зі взаємин Дмитра Паліїва та Володимира Кохана: «Пам'ятаю ще такі моменти: одного зимового вечора тато [Дмитро Паліїв – Р. К.] прийшов до хати дуже схвильований. Був замах на В. Кохана – його вдарили ножом у спину. Але, на щастя, життя було врятоване. Бо В. Кохан мав плащ, підбитий дуже грубим хутром і рана не була смертельна. Тато тоді довго ходив схвильований з одного кінця нашої подовгастої кімнати у другий»²⁶.

Авторка Післяслова назвала В. Кохана вірним другом Д. Паліїва. Останній, за її словами, багато писав проти «війни всіх проти всіх», про міжпартійні чвари. За його словами, разом 12 партій, що вели між собою непереривну війну не тільки на вічах і у пресі, але були бійки, були поранені. Колишнього посла УНДО, члена ФНЄ В. Кохана поранили стилетом невідомі боївкарі²⁷. Про цей випадок дещо ширше

²¹ Верига В. Передмова. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність...* С. 5.

²² Ішук-Пазуняк Н. Дмитро Паліїв – громадсько-політичний діяч і публіцист. 1920–1939 роки. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність...* С. 27.

²³ Крохмалюк В. З моїх споминів. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність...* С. 592.

²⁴ Крохмалюк В. З моїх споминів... С. 597–598.

²⁵ Там само. С. 600.

²⁶ Паліїв-Турченко Х. Післяслово. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність...* С. 818.

²⁷ Дурбак І. Спогади сучасників про Дмитра Палієва. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність...* С. 790.

згадав В. Крохмалюк: «Черговим нападом на діячів ФНЄдності був напад на одного із співтворців нашої організації Володимира Кохана, директора українського банку в Сокалі. Одного дня, вже пізнім вечером, коли він повертався з праці до свого мешкання, ззаду напав на нього якийсь осібняк та, встромивши йому в плечі ніж, утік. В. Кохан саме був неподалік мешкання і лікарської ординації лікаря-українця, д-ра Чайковського і ще встиг зробити кільканадцять кроків у напрямку його мешкання. І тоді, тільки завдяки негайній допомозі ліками проти виливу крові в легені, врятовано життя людині»²⁸. Автор спогадів наголосив, що В. Кохан не повідомив до поліції, вважаючи нападником члена ОУН.

Франц Штик, згадуючи зустрічі з Дмитром Паліївим і перебування з ним у тюрмі, зауважив: «Після злопам'ятної пацифікації в Галичині в 1930 р. та по провалі політики “нормалізації” Д. Паліїв і посол В. Кохан зривають з УНДО, починають видавати новий журнал “Перемога”, залучають співробітників. ... Серед того безнадійного стану Д. Паліїв творить ідеологічну групу Фронт національної єдності (ФНЄ), що його кличем було: “Добро нації – найвищий наказ!”»²⁹.

Михайло Марунчак, характеризуючи відносини Дмитра Паліїва з тогочасними українськими політиками, колишніми військовими діячами, виділяв зустрічі з однопартійцями: «Часто приїжджали діячі ФНЄ з терену. Найчастіше з'являлися Володимир Кохан, Петро Чукур. З одним і другим велися довгі розмови. Мабуть, було добрим тоном бачити їх у селянських козушках»³⁰. Ярослав Падох у листі до Христини Паліїв-Турченко від 28 лютого 1978 р., стверджуючи «високу ідейність» Дмитра Паліїва, згадав, що був адвокатом колишнього посла Володимира Кохана на судовому процесі 1930 р.³¹.

Дослідники звертають увагу, що, крім діяльності в УНДО і ФНЄ, В. Кохан продовжував займатися організаційною громадською діяльністю. У розвідці Юрія Шепаровича «Окружний союз кооператив у співпраці з філією товариства “С.Г. [Сільський господар – Р. К.]” у Сокалі». Володимира Кохана поряд з Олександром Ріпецьким, о. Іваном Кашубинським, Богданом Чайковським, о. Еміліаном Трешневським названо «живим бастионом, об який розбивалися всі противні хвилі міжвоєнного шляхетсько-польського лихоліття»³².

В. Кохан у 1932 р. став співорганізатором читальні «Просвіти» в м. Сокалі. Весною цього року Богдан Стефанишин та Орест Тріска, зустрівшись із шанованим громадським і просвітянським діячем Богданом Чайковським, запитали про причини відсутності читальні «Просвіти» в місті, адже у повіті вона діяла активно. Голова сокальської філії «Просвіти» Б. Чайковський порадив взяти статут товариства, зібрати 12 підписів представників інтелігенції міста й надіслати статут до староства для отримання дозволу на відкриття читальні. Цього ж дня потрібні підписи зібрано. Статут підписали: Володимир Кохан, Роман Перфецький,

²⁸ Крохмалюк В. З моїх споминів... С. 605.

²⁹ Штик Ф. З моїх спогадів про Дмитра Палієва. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність...* С. 743.

³⁰ Марунчак М. Дмитро Паліїв у моїх споминах. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність...* С. 638.

³¹ Гірюняк Й. Листи із згадками про Дмитра Палієва. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність...* С. 774.

³² Шепарович Ю. Окружний союз кооператив у співпраці з філією товариства «С.Г.» у Сокалі. *Надбужаничина: Сокальщина, Белзчина, Радохівщина...* Т. 1. С. 263.

Лев Хомінський, Василь Чарнецький, Юрій Шепарович, Богдан Чайковський, Володимир Величко, о. Степан Ничай, Нестор Майбук, Іван Рачинський, М.-В. Завидюк, Микола Харко³³.

Євген Стефанишин у статті «Фізична культура і спорт у Сокалі», аналізуючи розвиток спортивного руху на Сокальщині, розповів про обставини сокільського гнізда в місті: «Бажання спортсменів мати своє окреме легально оформлене товариство було все таки живе. Тому, коли в селі Угринові постало затверджене староством Т-во “Сокіл”, тоді і в Сокалі спортсмени постановили спробувати оснувати сокільське “гніздо”. Щоб легше й певніше дістати дозвіл староства на оснування такого товариства, вирішено у ряди членів-основників товариства притягнути старших громадян. І так, чоловіми громадянами, що підписали стандартний статут “Сокола-Батька”, були: о. декан Степан Ничай, адвокат д-р Лев Хомінський (голова повітового УНДО), радник Микола Книш, о. Лука Салук, дир. ПСК інж. Юрій Шепарович, книговод ПСК Марія Хрущ, і, мабуть, дир. Українбанку Володимир Кохан...». Улітку 1937 р. староство затвердило статут товариства³⁴.

Науковці також звертають увагу на дії польської влади, яка прискіпливо стежила за активною громадсько-політичною діяльністю В. Кохана. Ярослав Гура описав проведення «пацифікаційної акції» 1930 р. у Сокальському повіті, яка розпочалася 27 вересня з Сокаля та сіл Пархач і Сілець. Каральну акцію виконував 2-й ескадрон 6-го полку кавалерії, який розташовувався в Жовкві. Від 5 до 9 жовтня 1930 р. її проводили в рідному селі В. Кохана – Тудорковичах. Обшуки відбулися в господарствах Івана Робака, Семена Гулиди, Павла Сидора і Павла Кодана. «... Але найбільшого знищення завдали вони хазяйству Семена Кохана – батька колишнього посла до польського сейму, Володимира Кохана, – зауважив автор. – Вони знищили обстановку в хаті, запаси в коморі та на подвір’ї, збіжжя і пашню вояки брали зі стодоли і кормили своїх коней»³⁵.

Еміграційний період В. Кохана залишається малодослідженим в українській історіографії. Найповніше напрями громадської діяльності з’ясував М. Марунчак в «Історії українців Канади»³⁶. Окрім відомої діяльності в Комітеті українців Канади (КУК), автор відзначив внесок Володимира Кохана разом з А. Палієм, А. Мудриком, А. Качором та іншими в розбудову кредитної кооперації³⁷.

Окремі факти громадської діяльності в КУК проаналізовано в «Нарисі історії Конгресу українців Канади в Торонто» за редакцією Василя Дідюка. Зокрема, відзначено, що виконавчий директор Централі КУК В. Кохан у Торонто в 1949 р. на чисельному вічі визначив цілі та завдання КУК і його «всебічну працю для української спільноти в Канаді і добра українського народу, що прибував до Канади. Сиріт, що приїхали із скитальщини, примішено у захисті СС Слежебниць в Анкестер біля

³³ Стефанишин Б. Читальня «Провіти» і аматорський гурток в Сокалі. (Спомин). *Надбужаничина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина...* Т. 1. С. 216.

³⁴ Стефанишин Є. Фізична культура і спорт у Сокалі. *Надбужаничина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина...* Т. 1. С. 342–343.

³⁵ Гура Я. Пацифікація в Сокальському повіті. *Надбужаничина: Сокальщина, Белзчина, Радехівщина...* Т. 1. С. 300.

³⁶ Марунчак М. Історія українців Канади. Вінніпег, 1991. Т. 2. 568 с.

³⁷ Там само. С. 296.

Гамільтону»³⁸. Стверджено, що на III конгресі КУК 1950 р. у Вінніпегу В. Кохан поставив нові організаційні завдання перед відділами комітету.

Можна погодитися з Володимиром Кубійовичем, який у листі до Христини Паліїв-Турченко від 28 грудня 1970 р. шкодував, що співробітники та друзі Дмитра Паліїва «з тих часів відійшли і не залишили споминів – д-р Шлемкевич, Степан Волинець, Володимир Кохан та інші»³⁹.

Отже, проблема громадсько-політичної діяльності В. Кохана в українській та польській історіографії залишається малодослідженою. У нечисленних працях побіжно висвітлено такі аспекти: участь В. Кохана в Першій світовій війні, встановленні влади ЗУНР на Сокальщині; його членство в УВО, УПНР, УНДО; громадську діяльність; виборчу кампанію 1928 р. і парламентську діяльність у 1928–1933 рр.; організаційну діяльність у ФНС; еміграційну працю в Канаді, передусім на посаді екзекутивного директора КУК.

REFERENCES

1. Chubatyi, T. (1986). Pro kooperatsiiu v Sokalshchyni ta susidnikh raionakh. Natsionalne vidrozhennia Sokalshchyny v 1920-kh rokakh. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzhyna, Radekhivshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 285). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
2. Demus, A. (1986). Pavlovychi – selo, yakoho nema. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzhyna, Radekhivshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 767). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
3. Didiuk, V. (Ed.). (1991). *Narys istorii Konhresu ukraintsiv Kanady v Toronti*. Toronto [in Ukrainian].
4. Durbak, I. (2007). Spohady suchasnykiv pro Dmytra Paliieva. In *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zb. prats i materialiv* (p. 790). Lviv [in Ukrainian].
5. Hirniak, Y. (2007). Lysty iz zghadkamy pro Dmytra Paliieva. In *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zb. prats i materialiv* (p. 774). Lviv [in Ukrainian].
6. Hura, Ya. (1986). Patsyfikatsiia v Sokalskomu poviti. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzhyna, Radekhivshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 300). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
7. Ishchuk-Pazyniak, N. (2007). Dmytro Paliiv – hromadsko-politychnyi diiach i publitsyst. 1920–1939 roky. In *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zb. prats i materialiv* (p. 27). Lviv [in Ukrainian].
8. Krokhmaliuk, V. (2007). Z moikh spomyniv. In *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zb. prats i materialiv* (p. 592). Lviv [in Ukrainian].
9. Kuhutiak, M. (2002). *Ukrainska natsional-demokratiia. 1918–1939* (Vol. 1). Kyiv; Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

³⁸ Нарис історії Конгресу українців Канади в Торонті / ред. В. Дідюк. Торонто, 1991. С. 95.

³⁹ Гірняк Й. Листи із згадками про Дмитра Палієва. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність...* С. 769.

10. Maksymets, V. (1986). Natsionalne vidrozhennia Sokalshchyny v 1920-kh rokakh. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 214). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
11. Marunchak, M. (1991). *Istoriia ukraintsiv Kanady* (Vol. 2). Winnipeg [in Ukrainian].
12. Marunchak, M. (2007). Dmytro Paliiv u moikh spomynakh. In *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zb. prats i materialiv* (p. 638). Lviv [in Ukrainian].
13. Paliiv-Turcheniuk, Kh. (2007). Pisliaslovo. In *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zb. prats i materialiv* (p. 818). Lviv [in Ukrainian].
14. Romaniv, S. (1986). Prombank (Promyslovyi bank) (Instytutsiia, shcho buduvala tretii stan ukraïnskoï spilnoty v Halychyni). In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, pp. 253–254). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
15. Romaniv, S. (1989). Revoliutsiina Sokalshchyna v moikh spohadakh. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 2, p. 108). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
16. Sheparovych, Yu. (1986). Okruzhnyi soiuz kooperatyv u spivpratsi z filiieiu tovarystva «S.H.» u Sokali. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 263). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
17. Shtyk, F. (2007). Z moikh spohadiv pro Dmytra Paliieva. In *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zb. prats i materialiv* (p. 743). Lviv [in Ukrainian].
18. Shvahuliak, M. (2000). Natsionalno-politychna diialnist Dmytra Paliiva u mizhvoiennyi period. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, 7, 410 [in Ukrainian].
19. Shyliuk, S. (1986). Selo Tudorkovychi v roky 1918–1920. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 431). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
20. Soliar, I. (2011). *Zovnishni oriiantatsii natsionalno-derzhavnytskykh partii Zakhidnoi Ukrainy (1923–1939)*. Lviv [in Ukrainian].
21. Stefanyshyn, B. (1986). Chyitalnia «Prosivity» i amatorskyi hurtok v Sokali. (Spomyn). In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 216). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
22. Stefanyshyn, Ye. (1986). Fizychna kultura i sport u Sokali. In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzchyna, Radekhyshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, pp. 342–343). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
23. Tomczyk, R. (2006). *Ukrainskie Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne*. Szczecin [in Polish].

24. Torzecki, R. (2007). Palijiw Dmytro. In *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zb. prats i materialiv* (p. 735). Lviv [in Polish].
25. V. M. Konstantyn Zahoroda. (1986). In M. Martyniuk (Ed.), *Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzhyna, Radekhivshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia. Istorychno-memuarnyi zbirnyk* (Vol. 1, p. 860). New York; Paris; Sydney; Toronto [in Ukrainian].
26. Veryha, V. (2007). Peredmov. In *Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist. 1896–1944: zb. prats i materialiv* (p. 5). Lviv [in Ukrainian].
27. Volynets, S. (1965). Volodymyr Kokhan. In *Peredvisnyky i tvortsi Lystopadovoho zryvu. Zakhidno-ukrainski hromadski i politychni diiachy* (pp. 283–292). Winnipeg [in Ukrainian].

Roman KOSTYSHYN

*Degree-seeking student at the
Department of Contemporary History of Ukraine
Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the
National Academy of Sciences of Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1508-947X>
e-mail: roman.kostyshyn2020@gmail.com*

SOCIO-POLITICAL ACTIVITIES OF VOLODYMYR KOKHAN IN THE HISTORIOGRAPHICAL DISCOURSE

The state of research of socio-political activities of Volodymyr Kokhan by Ukrainian and Polish scholars – a well-known Ukrainian politician, ambassador (deputy) to the Polish Sejm, public figure – was analyzed. The research, mostly memoir, partially covers the following issues: V. Kokhan's participation in World War I, the establishment of the West Ukrainian People's Republic (WUNR); membership in the Ukrainian Military Organization (UMO), the Ukrainian Party of National Labor (UPNL); social activities; the 1928 election campaign and parliamentary activities; organizational activities in the National Unity Front (NUF); emigration work in Canada.

A complete work devoted to the life of V. Kokhan is the article by Stepan Volynets «Volodymyr Kokhan», in the collection of articles «Peredvisnyky i tvortsi Lystopadovoho zryvu. Zakhidno-ukrainski hromadski i politychni diiachy». Little-known facts of public and political activities are covered in numerous editions: historical and memoir collections «Nadbuzhanshchyna: Sokalshchyna, Belzhyna, Radekhivshchyna, Kaminechchyna, Kholmshchyna i Pidliashshia»; the collection of works and materials «Dmytro Paliiv. Zhyttia i diialnist». In modern Ukrainian historiography, a politician's activity is partially revealed in the scientific explorations of Mykola Kuhutiak, Ihor Soliar, Mykhailo Shvahuliak, and others. In the contemporary Polish historiography highlighted the works by Ryszard Torzecki and Ryszard Tomczyk, which briefly reveal the activities of a well-known politician in the Ukrainian National Democratic Alliance (UNDA) and the Ukrainian Parliamentary Representation (UPR). It was noted that in Ukrainian and foreign historiography, the 1920s and 1930s of V. Kokhan's life are most fully analyzed: his contribution to the activities of

cooperative, educational and sports public organizations of Sokal region; the evolution of political activities (from UPNL to NUF), relations with then politicians. The 1940s and 1960s of V. Kokhan's social activities remain little studied.

Keywords: Volodymyr Kokhan, socio-political activities, UNDA, NUF, historiography.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА ім. І. КРИП'ЯКЕВИЧА

НОВІТНЯ ДОБА

ВИПУСК 6

Новітня доба / гол. ред. Михайло Романюк; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2018. Вип. 6. 264 с.

У збірнику представлено дослідження з новітньої української та світової історії за період від Першої світової війни і до сьогодення. Наголошено на закономірностях й особливостях розвитку суспільно-політичних і націєтворчих процесів в Україні у контексті історії європейських народів, зокрема становища українського суспільства в умовах тоталітарних режимів. Розкрито особливості українського визвольного руху, воєнної історії, формування державних інституцій, роль культури у становленні громадянського суспільства, вивчення джерел та історичної біографістики.

Contemporary era / [resp. ed. Mykhailo Romaniuk; I. Krypiakievych Institute of Ukrainian Studies NAS of Ukraine. Lviv, 2018. Issue 6. 264 p.

The collection presents studies on modern Ukrainian and world history from the First World War to the present. Emphasis is placed on the regularities and features of the development of socio-political and nation-building processes in Ukraine in the context of the European nations' history, in particular the position of Ukrainian society under totalitarian regimes. The features of the Ukrainian liberation movement, military history, formation of state institutions, the role of culture in the development of civil society, the study of sources and historical biography are revealed.

Рекомендувала до друку вчена рада
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
(протокол № 5 від 20.12.2018 р.)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Романюк Михайло Васильович, к.і.н. (Україна)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Голембійовська-Тобіаш Анета (*Gołębiowska-Tobiasz Aneta*), dr (Польща)

Дзінковський Томаш (*Dzieńkowski Tomasz*), dr (Польща)

Красівський Орест Якубович, д.і.н., проф. (Україна)

Муравський Олег Іванович, к.і.н., с.н.с. (Україна)

Пасіцька Оксана Ігорівна, к.і.н. (Україна)

Патер Іван Григорович, д.і.н., проф. (Україна)

Руда Оксана Василівна, к.і.н. (Україна)

Сова Андрій Олегович, к.і.н., доц. (Україна)

Соляр Ігор Ярославович, д.і.н., с.н.с. (Україна)

Стасюк Олександра Йосипівна, к.і.н., с.н.с. (Україна)

Трофимович Лілія Володимирівна, к.і.н., доц. (Україна)

Цецик Ярослав Петрович, к.і.н., доц. (Україна)

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

ПАТЕР Іван. Видавнича діяльність Союзу визволення України	3
ДЗІСЯК Ярослав. Нащадки шляхти – керівники українських збройних формувань Галичини першої чверті ХХ століття	20
ДРОГОБИЦЬКИЙ Ігор. Особливості використання досвіду збройної боротьби за державність 1918–1919 років у справі творення Української народної самооборони (1943)	32
ПАВЛОВИЧ Юрій. Особливості внутрішньої політики Республіки Білорусь в українській візії (1991–2004)	41
ТКАЧУК Андрій. Проблеми військового будівництва в Україні на початку 2000-х років	57
ПОПКО Сергій. Вплив російської збройної агресії на активізацію співпраці НАТО й України (2014–2018)	68

До 100-річчя ЗУНР

ГЕЛЕЙ Степан. Західноукраїнська Народна Республіка в історичних працях Василя Кучабського	78
СНУПРИІ Leonid. Geopolitical views of Stepan Rudnytskyi – advisor to the West Ukrainian People’s Republic	98
ТИМЧЕНКО Роман. Дипломати УНР і ЗУНР на Паризькій мирній конференції	105
МАЛЮТА Ольга. Західноукраїнська Народна Республіка: зовнішньо-політичне й економічне підґрунтя утвердження української державності	119
MARCHENKO Yaroslav. Vovchukhiv operation of the Ukrainian halychyna’s army (1919): background, progress, aftermath	143
ЗУБКО Ольга. Перемоги та поразки ЗУНР на сторінках подільської преси (1918–1919)	153
ФІЦУЛЯК Мирослав. Листопадові дні 1918 року в Перемишлі	163

ПОСТАТІ

- КОСТИШИН Роман. Громадсько-політична діяльність Володимира Кохана в історіографічному дискурсі 177
- РОМАНЮК Михайло. Становлення особистості Головного командира УПА Василя Кука (1913–1941) 189

ОСОБЛИВИЙ ПОГЛЯД

- ЯКИМОВИЧ Богдан. Причини поразки ЗУНР: інвазія, героїзм, бездіяльність чи зрада? 198

ПУБЛІКАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ

- СОВА Андрій. Невідомі документи львівських архівів про діяльність Романа Шухевича в Українському студентському спортовому клубі 212
- СТАСЮК Олександра. Демократія по-сталінськи, або як фальсифікували вибори в Радянському Союзі. 243
- ЗАЙЦЕВ Юрій. «Ненавиджу ґрати на вікнах» 249

ОГЛЯДИ ТА РЕЦЕНЗІЇ

- КРОВИЦЬКА Ольга. [Огляд на]: Падовська О. «Книжка про Малковичі». Львів: Ліґа-Прес, 2014. 928 с. 258